

Svar från Vuxenutbildningen gällande motion angående demokrati och mänskliga rättigheter i skolan

Förutsättningar

Vuxenutbildningen har en heterogen elevsammansättning och eleverna studerar i olika skolformsdelar. Många av eleverna studerar enligt ett flexibelt upplägg och studietakten kan variera från 25–100 procent. Studietiden kan även den variera från 5 veckor till flera år beroende på vilka förutsättningar och mål som eleven har med sina studier. En stor andel elever arbetar samtidigt som de studerar på distans och är därför aldrig eller mycket sällan i ett fysiskt klassrum. Det är stor skillnad att exempelvis studera till barnskötare som en sammanhållen utbildning gentemot att läsa in en matematikkurs för att uppnå en fullständig gymnasieexamen. Inom svenska för invandrare (sfi) finns det även stora variationer, alltifrån elever som studerar på heltid under flera år till att vi har studenter från Campus Gotland som läser flex-kurs för att bli bättre på svenska språket.

De ovan beskrivna förutsättningarna gör att vuxenutbildningen har valt ett arbetssätt som verksamheten kan hantera och som samtidigt innebär att man kan leva upp till styrdokumentet, i synnerhet skollagen samt Läroplan för Vuxenutbildningen. Arbetet har utvecklats och anpassats över tid och kommer fortsätta göra det.

Värdegrund och mänskliga rättigheter

Alla elever får vid introduktionen och kursstarten information om Vuxenutbildningens värdegrund. Värdegrunden finns även på väggen i klassrum och på utvalda delar av våra lokaler samt på hemsida och lärplattform. Värdegrunden poängterar att ingen ska diskrimineras och att vi arbetar utifrån de mänskliga rättigheterna.

Utifrån innehåll i kurserna, aktuella samhällsfrågor och vad som sker i omvärlden förs diskussioner i klassrummen med syfte att väva in demokrati, mänskliga rättigheter, sex och samlevnad osv. - utifrån relevant koppling till utbildning och kommande yrkesliv.

Lärarna har tillgång till en idébank med filmer, studiematerial, litteraturtips som används i kurserna. Materialet kommer exempelvis från Skolverket, Forum för levande historia, Amnesty, FN och Jämställdhetsmyndigheten.

Under året uppmärksammar Vuxenutbildningen flera av FN:s internationella dagar genom anslag och material som kan användas i undervisningen. Tipspromenader arrangeras för att underlätta samtal och dialog i dessa ämnen.

Elevdemokrati och inflytande

Vuxenutbildningens elever är vuxna och samtal om demokrati sker i kurserna och utbildningarna. Det finns i dagsläget inget elevråd på Vuxenutbildningen trots att skolledningen uppmuntrat till detta. Som ett alternativ genomförs elevforum fyra gånger per år. Elevforum är ett öppet forum för dialog om skolan och utbildningarna. Medarbetare och ledning medverkar på dessa möten för att så mycket som möjligt av de frågor som diskuteras ska kunna få svar och förslag på förbättringsåtgärder tas emot. Elever och medarbetare kan ta del av vad som framkom på mötet i efterhand via minnesanteckningar.

Det finns även en fysisk synpunktslåda där elever kan lämna in synpunkter anonymt eller med avsändare. Skolan anslår alla frågor och svar. Detta är ett komplement till Region Gotlands e-tjänst.

Kartläggning

Årligen genomförs en skolenkät för att samla in elevers synpunkter. Skolenkätens frågebatteri är brett och innehåller även frågor som berör demokrati och mänskliga rättigheter och frågor om jämställdhet, diskriminering, likvärdighet, kränkningar och trygghet. Denna enkät är en del av skolans kartläggning som också omfattar kursråd, elevforum, avbrottsstatistik och kränkningar. Kartläggningen belyser frågor som Vuxenutbildningen behöver fokusera på kommande år i verksamheten.

Kompetensutveckling

Minst två gånger per år har Vuxenutbildningen utbildningstillfällen på verksamhetsdagar kopplat till mänskliga rättigheter, jämställdhet, hedersrelaterat våld och förtryck med mera. Med start hösten 2025 kommer rektorsområdena på Vuxenutbildningen fyra gånger per år föra samtal om likabehandling i samband med arbetsplatsträffar (APT). Innehållet i APT-materialet är sammanställt utifrån den ovan beskrivna kartläggningen.

Även eleverna får utbildningstillfällen, det kan handla om föreläsningar och workshops inom områden som demokrati, jämställdhet, mänskliga rättigheter och hedersrelaterat våld och förtryck.

Summering

Vuxenutbildningen arbetar systematiskt i en egen framtagna modell och har en idébank som ger lärare och övrig personal stöd i arbetet. Medarbetarna får kompetensutveckling och skolan utvecklar och anpassar ständigt arbetet då Vuxenutbildningen är en bra arena för att föra demokratiska samtal.

Det går alltid att göra mer men det är samtidigt en resursfråga. Många elever är måna att snabbt komma vidare med sina studier för att nå sina mål om ett nytt yrke eller kunna söka vidare till högre studier. Utifrån dessa förutsättningar är det av största vikt att vara lyhörd för vilka aktiviteter som är möjliga och vad det är som efterfrågas.

Det bör även nämnas att det är fler områden som ska täckas in enligt läroplanen för vuxenutbildningen som exempelvis digitalisering, miljö, etik, internationella och historiska perspektiv - och som också ska få plats i undervisningen. Detta är en utmaning och varje område får olika mycket utrymme beroende på varje unik situation, tillfälle och kurs.

Vuxenutbildningen har valt att inte arbeta utifrån Skolverkets modell Demokratistegen utan bedömer att det arbetssätt som beskrivs ovan bygger på forskning, beprövad erfarenhet och Vuxenutbildningens unika förutsättningar. Demokratistegen, och liknande modeller, kan användas som stöd och inspiration – men Vuxenutbildningen vill inte förbinda sig att arbeta efter en viss metod då skolan är på god väg med en modell som passar sin organisation.